

SECȚIA A PATRA

CAUZA WIECZOREK ÎMPOTRIVA POLONIEI

(Cererea nr. 18176/05)

Hotărâre

Strasbourg

8 decembrie 2009

Definitivă

08/03/2010

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din Convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În cauza Wieczorek împotriva Poloniei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a patra), reunită într-o cameră compusă din Nicolas Bratza, *președinte*, Lech Garlicki, Ljiljana Mijović, David Thór Björgvinsson, Ján Šikuta, Päivi Hirvelä, Mihai Poalelungi, *judcători*, și Lawrence Early, *grefier de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 17 noiembrie 2009, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află cererea nr. 18176/05 îndreptată împotriva Republicii Polone, prin care un resortisant al acestui stat, doamna Krzysztofa Wieczorek („reclamanta”), a sesizat Curtea la 16 aprilie 2005, în temeiul art. 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamanta este reprezentată de domnul Z. Cichoń, avocat în Cracovia. Guvernul polonez („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul J. Wołaszewicz, din cadrul Ministerului Afacerilor Externe.

3. În special, reclamanta a pretins că fusese privată de dreptul la un proces echitabil deoarece cererea sa de asistență juridică pentru introducerea unui recurs fusese refuzată de instanța de recurs. De asemenea, aceasta s-a plâns că îi fusese încălcat dreptul la respectarea bunurilor sale întrucât îi fusese retrasă pensia de invaliditate pe care o primise timp de cincisprezece ani.

4. La 14 noiembrie 2006, Curtea (Secția a patra) a hotărât să comunice Guvernului cererea. În conformitate cu dispozițiile art. 29 § 3 din Convenție, acesta a hotărât, de asemenea, că admisibilitatea și fondul cauzei vor fi examinate împreună.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

5. Reclamanta s-a născut în 1952 și locuiește în Cracovia.

6. În comunicarea din 18 septembrie 2000 adresată autorității pentru asigurări sociale (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) din Cracovia, soțul reclamantei a declarat că, în opinia sa, reclamanta, care primise o pensie de invaliditate începând cu 1985, era de fapt sănătoasă și nu ar fi trebuit să mai primească pensie. Acesta a sugerat ca reclamanta să fie reexaminată de medici specialiști. Se pare că, la momentul respectiv, era pendinte procedura de divorț între părțile implicate.

7. La 10 octombrie 2000, cu privire la dosarul medical al reclamantei, autoritatea pentru asigurări sociale a declanșat o procedură de reevaluare a condiției reclamantei cu scopul de a stabili dacă aceasta întrunea condițiile care confereau dreptul la o pensie de invaliditate.

8. Ca răspuns la o solicitare din partea reclamantei despre temeiul juridic pe baza căruia a fost declanșată procedura respectivă, la 28 noiembrie 2000, autoritatea pentru asigurări sociale a informat-o că procedura fusese declanșată în temeiul dispozițiilor de supraveghere internă a medicilor din cadrul autorității.

9. În cele din urmă, la 4 decembrie 2000, autoritatea pentru asigurări sociale a pronunțat o decizie prin care dreptul reclamantei de a primi pensie de invaliditate a fost retras, întrucât aceasta nu mai era inaptă de muncă.

10. La 12 ianuarie 2001, reclamanta a formulat o plângere, susținând că autoritatea pentru asigurări sociale nu evaluase în mod corespunzător constatările medicale cu privire la condiția. De asemenea, aceasta a afirmat că evaluări ale condiției sale avuseseră loc în 1994, 1995 și 1997. De fiecare dată, au fost emise decizii în care se confirma faptul că era inaptă permanent de muncă.

11. În memoriile sale, depuse la 18 mai și la 3 decembrie 2001, reclamanta a susținut că nu exista niciun temei juridic pentru efectuarea unor examinări medicale în vederea reevaluării condiției sale. Aceasta a făcut trimitere la ordonanța din 1983, care interzicea reevaluarea condiției medicale a persoanelor care primiseră pensie de invaliditate timp de peste zece ani (a se vedea supra, pct. 25). Ordonanța prevedea că nu putea fi efectuată nicio examinare medicală în privința unor asemenea persoane în vederea reevaluării condiției lor. În continuare, reclamanta a invocat jurisprudența Curții Supreme care, în opinia sa, susținea concluzia conform căreia nicio reevaluare medicală a unei condiții care servise ca temei pentru acordarea unei pensii de invaliditate nu putea fi dispusă după trecerea a zece ani de la data rămânerii definitive a deciziei prin care era conferit dreptul la pensie (II URN 8/94, a se vedea infra, pct. 28).

12. Prin hotărârea din 24 septembrie 2002, instanța regională din Cracovia a modificat parțial decizia emisă de autoritatea pentru asigurări sociale acordând reclamantei pensia de invaliditate pentru o perioadă determinată, și anume de la 1 ianuarie 2001 până la 1 ianuarie 2003.

13. Reclamanta a introdus apel, pretinzând că, având în vedere condiția sa, avea dreptul la o pensie de invaliditate permanentă. Aceasta s-a plâns de evaluarea constatărilor medicale dispusă de judecătoria. În memoriile sale suplimentare prezentate în fața instanței de apel la 6 septembrie 2004, aceasta și-a reiterat argumentele despre lipsa temeiului juridic pentru reevaluarea condiției sale și a constatat că hotărârea pronunțată în primă instanță încălca, prin urmare, normele substanțiale.

14. La 8 septembrie 2004, Curtea de Apel Cracovia a respins apelul. Instanța a examinat capătul de cerere privind evaluarea pretins incorectă a constatărilor și a concluzionat că evaluarea din primă instanță fusese corectă. De asemenea, a observat că, în timpul procedurii din primă instanță și având în vedere suspiciunile din prima instanță cu privire la condiția reclamantei, dispusesese că, pe lângă constatările disponibile în dosarul medical al reclamantei, ar trebui obținut un aviz medical din partea centrului local de medicina muncii și că ar trebui efectuate examinări suplimentare de către specialiști în cardiologie, nefrologie, endocrinologie și ginecologie. Reclamanta a refuzat să efectueze aceste examinări.

15. De asemenea, instanța a observat că hotărârea din primă instanță menținuse pensia reclamantei pentru perioada cuprinsă între 1 ianuarie 2001 și 1 ianuarie 2003. La expirarea

perioadei respective, reclamanta a omis să prezinte autorității asigurărilor sociale o cerere de prelungire a dreptului său la pensie.

16. Ca răspuns la argumentul reclamantei întemeiat pe ordonanța din 1983 și la interdicția pe care a impus-o privind reexaminarea medicală a persoanelor care beneficiau de pensie de invaliditate de mai mult de zece ani, instanța a observat:

„Ar trebui să se țină seama de faptul că procedura privind cauza reclamantei fusese introdusă [de autoritatea pentru asigurări sociale] în temeiul dispozițiilor legale de supraveghere internă din partea medicului principal din cadrul autorității respective și de evaluare a condiției medicale a persoanelor care solicită o pensie de invaliditate (a se vedea articolul 11 din Ordonanța din 1997 a Ministerului Muncii și Politicii Sociale). În consecință, nu era relevant din punct de vedere juridic că fusese declarată inaptă permanent de muncă în 1985. Nici durata pe parcursul căreia primise pensia nu era relevantă pentru prezenta cauză.”

17. La 13 octombrie 2004, Curtea de Apel Cracovia a refuzat să acorde reclamantei asistență juridică pentru introducerea unui recurs. Motivele scrise pentru refuz se citesc după cum urmează:

„În temeiul art. 117 alin. (1) C. proc. civ., o parte la procedură, care a fost scutită, integral sau parțial, de obligația de a plăti taxe judiciare de timbru, poate solicita asistență juridică din partea unui avocat desemnat să o reprezinte în cauză. Instanța poate admite o asemenea cerere în cazul în care decide că participarea unui avocat este necesară în cauză. Asistența juridică din partea unui avocat va fi acordată atunci când partea nu este în măsură să își argumenteze cauza în mod competent sau atunci când speța este complexă în fapt sau în drept.

Aspectul crucial a fost, în prezenta cauză, evaluarea condiției [reclamantei] și, în consecință, acesta nu poate fi considerat ca fiind atât de complex încât să necesite asistența juridică. Prin urmare, instanța consideră că asistența juridică nu ar fi necesară și, în consecință, respinge cererea reclamantei.

Simplul fapt că o parte nu își poate permite să plătească cheltuielile de procedură nu justifică acordarea asistenței juridice; acest lucru se aplică, de asemenea, cazurilor în care reprezentarea legală este obligatorie pentru pregătirea recursului.”

II. DREPTUL ȘI PRACTICA INTERNE RELEVANTE

1. Asistența judiciară

18. La momentul respectiv, art. 113 alin. (1) C. proc. civ. prevedea că părțile la procedură aveau posibilitatea de a solicita instanței competente în cauză să le acorde o scutire de la plata taxelor judiciare de timbru, cu condiția să depună o declarație care să ateste că taxele impuse ar presupune o reducere semnificativă a nivelului lor de trai și a celui al familiei lor.

19. Părțile la proceduri privind indemnizațiile de asigurări sociale de sănătate și pensii erau scutite, în temeiul art. 463 alin. (1) C. proc. civ., de obligația de a plăti taxe judiciare de timbru.

20. În temeiul art. 117 din cod, persoanele scutite de la plata taxelor judiciare de timbru puteau solicita să le fie acordată asistență judiciară. Dispozițiile relevante din articolul respectiv prevedeau:

„1. O parte [la procedură], scutită parțial sau integral de la plata taxelor judiciare de timbru, poate solicita numirea unui avocat sau a unui consilier juridic în privința sa. ... Instanța admite cererea respectivă în cazul în care consideră că participarea unui avocat sau a unui consilier juridic este necesară în cauză. ...

2. Dispozițiile alineatului precedent sunt, de asemenea, aplicabile părților care beneficiază de o scutire legală de la plata taxelor judiciare de timbru, cu condiția ca acestea să demonstreze, prin declarația prevăzută la art. 113 alin. (1), că taxele aferente serviciilor avocatului sau ale consilierului juridic ar presupune o reducere a nivelului lor de trai și a celui al familiei lor. Instanța refuză să numească un avocat în cauză atunci când consideră că acțiunea sau apelul introdus de parte este în mod vădit nefondat.”

2. Recursurile

21. La momentul respectiv, o parte la procedura civilă putea formula recurs la Curtea Supremă împotriva unei hotărâri judecătorești definitive pronunțate de o instanță de apel prin care procedura a fost încheiată. În temeiul art. 393 4 alin. (1) C. proc. civ., un recurs trebuia formulat în fața instanței care pronunțase hotărârea relevantă, în termen de o lună de data comunicării în scris a

hotărârii către partea respectivă. Recursurile care nu erau formulate de un avocat sau de un consilier juridic trebuiau respinse.

22. Art. 393 1 din cod enumera motivele în temeiul cărora putea fi formulat un recurs. Acesta se citește după cum urmează:

„Recursurile pot fi întemeiate pe următoarele motive:

- (1) o încălcare a normei materiale, ca urmare a interpretării sale eronate sau a aplicării incorecte;
- (2) o încălcare a dispozițiilor procedurale în cazul în care deficiența respectivă putea afecta în mod semnificativ rezultatul cauzei.”

3. Apelurile împotriva încheierilor interlocutorii

23. Art. 394 C. proc. civ. garantează părților la procedură dreptul de a introduce o acțiune împotriva unei hotărâri în primă instanță prin care procedura a fost încheiată. Apelul împotriva încheierilor (zażalenie) de acest tip este, de asemenea, disponibil împotriva anumitor încheieri interlocutorii precizate în dispoziția respectivă. Un apel este introdus împotriva refuzului de scutire de la plata taxelor judiciare de timbru și împotriva respingerii de acordare a asistenței judiciare, atunci când au fost pronunțate asemenea încheieri în primă instanță.

24. Nu se poate introduce apel atunci când asemenea încheieri sunt pronunțate de o instanță de apel.

4. Dispoziții relevante ale legislației privind asigurările sociale

25. Secțiunea 29 alin. (1) lit. (a) din Ordonanța din 1983 a ministrului muncii și politicii sociale din 5 august 1983 (Culegere de legi nr. 47, poziția 214), astfel cum a fost modificată în 1990, prevedea că nu putea fi organizată nicio examinare medicală în vederea reevaluării condiției medicale a persoanelor care fuseseră declarate inapte de muncă și care beneficiaseră de o pensie de invaliditate timp de peste zece ani.

Această ordonanță a fost abrogată cu efect de la 1 septembrie 1997.

26. De la 1 ianuarie 1999, sistemul de asigurări sociale este reglementat prin Legea privind sistemul de asigurări sociale din 13 octombrie 1998 (Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych) și o serie de alte acte aplicabile unor grupuri profesionale sau tipuri de beneficii specifice. Prestațiile de asigurări sociale sunt plătite în principal dintr-un fond unic, finanțat prin diverse contribuții obligatorii din partea angajaților și a angajatorilor și administrat de autoritatea pentru asigurări sociale. Dreptul la o pensie de invaliditate este întemeiat pe incapacitatea reclamantului de a continua să desfășoare muncă salariată din motive de sănătate, confirmate printr-un certificat medical de către medici din cadrul autorității.

5. Jurisprudența instanțelor interne

27. În mai multe hotărâri, curtea de apel și Curtea Supremă au examinat dacă dreptul la o pensie de invaliditate care fusese plătită persoanei asigurate timp de peste zece ani putea fi restabilit în urma unei noi examinări medicale și a unei reevaluări a condiției persoanei.

28. În hotărârea sa din 7 aprilie 1994, Curtea Supremă (II URN 8/94) a casat o hotărâre a Curții de Apel Cracovia în care aceasta din urmă acceptase ca o nouă examinare medicală să fie dispusă în privința reclamantei, care primise pensie de invaliditate timp de peste nouăsprezece ani. Curtea Supremă a constatat că, în ciuda faptului că era inclusă în ordonanță, interdicția trebuia considerată ca fiind de absolută. În hotărârea din 21 septembrie 1995 (II URN 28/95), Curtea Supremă a ajuns la aceeași concluzie și a casat o hotărâre a instanței de apel. Aceasta a observat că decizia conform căreia reclamantul trebuia să fie supus unei examinări medicale pentru reevaluarea condiției sale nu avea temei juridic și că, prin urmare, rezultatul nu avea nicio importanță juridică pentru dreptul reclamantului la o pensie de invaliditate. În ambele hotărâri, Curtea Supremă a făcut trimitere la hotărârea sa din 23 noiembrie 1987 (II URN 259/87). În hotărârea din 17 iulie 1996 (II URN 13/96), Curtea Supremă a admis un recurs extraordinar introdus de Ombudsman în cazul unui reclamant care primise pensie de invaliditate timp de nouăsprezece ani. Aceasta a reiterat

concluziile la care ajunsese anterior Curtea Supremă și a hotărât că reevaluarea medicală a condiției unei persoane după perioada respectivă nu avea temei juridic, întrucât era contrară secțiunii 27 din Ordonanța din 1983. Aceasta ar fi fost posibilă numai dacă, înainte de emiterea unui asemenea ordin, autoritatea pentru asigurări sociale ar fi obținut dovezi care să ateste că respectiva condiție a persoanei nu mai era de natură să determine incapacitatea de muncă a acesteia. În lipsa unor astfel de dovezi, reevaluarea medicală încălca principiul drepturilor legitime. La 26 mai 1999 (II URN 13/96), Curtea Supremă a reiterat concluziile sale precedente cu privire la interdicția reevaluării medicale după o perioadă mai mare de zece ani. În hotărârea din 27 ianuarie 2000, Curtea de Apel Gdańsk a împărtășit punctul de vedere al Curții Supreme și a hotărât că, în asemenea cazuri, invaliditatea trebuia să fie considerată ca fiind permanentă.

În hotărârea din 22 ianuarie 2002 (II UKN 747/00), Curtea Supremă a hotărât:

„Autoritatea pentru asigurări sociale nu poate contesta evaluarea conform căreia o persoană care are dreptul la o pensie de invaliditate este inaptă de muncă dacă persoana respectivă a fost recunoscută ca având un handicap pe o perioadă de peste zece ani. Schimbarea situației juridice în 1997 [atunci când a fost abrogată ordonanța din 1983] este irelevantă în această privință.”

29. În hotărârea din 5 septembrie 2000 (II UKN 696/99), Curtea Supremă a declarat că modificările juridice aduse sistemului de asigurări sociale în 1998 nu afectau drepturile existente în caz de invaliditate în măsura în care dispozițiile aplicabile garantau caracterul permanent al drepturilor care fuseseră plătite pe o perioadă de peste zece ani.

30. În hotărârile din 5 și 11 mai 2005 (III UK 9/05 și, respectiv, II UK 29/05), Curtea Supremă a observat că ordonanța fusese abrogată cu efect de la 1 septembrie 1997. În continuare, aceasta a făcut referire la punctele de vedere exprimate de Curtea Supremă în hotărârile menționate anterior și le-a contestat. Aceasta a considerat că secțiunea 29 din ordonanța din 1983 nu crea o prezumție a unui drept permanent pentru o pensie de invaliditate plătită pe o perioadă de peste zece ani. Aceasta a observat că sfera temporală de aplicare a ordonanței respective și principiul prevăzut la secțiunea 29 menționată anterior erau neclare; în special, nu era clar dacă, după intrarea în vigoare a Legii din 1998, interdicția privind reevaluarea medicală rămânea în vigoare. Instanța a considerat că nu era cazul și că dreptul la asigurări sociale, inclusiv la pensii de invaliditate, nu putea fi interpretat ca fiind irevocabil în orice împrejurări.

31. La 26 ianuarie 2005 (III UZP 2/05), Curtea Supremă a examinat o cerere introdusă de Ombudsman în vederea pronunțării unei rezoluții de către un complet de șapte judecători cu privire la posibilitatea ca autoritatea pentru asigurări sociale să conteste dreptul la o pensie de invaliditate al persoanelor care, înainte de 1 septembrie 1997, data la care a fost abrogată ordonanța din 1983, primiseră pensia de mai mult de zece ani. Ombudsmanul a subliniat neconcordanțe în jurisprudența diverselor instanțe de apel și în jurisprudența Curții Supreme. În rezoluția sa, Curtea a reluat istoricul jurisprudenței relevante și a recunoscut că puncte de vedere divergente fuseseră exprimate de diferite camere ale instanței respective. În cele din urmă, aceasta a exprimat punctul de vedere conform căruia interdicția privind reevaluarea medicală, inclusă în ordonanța din 1983, era doar de natură procedurală și, ca atare, nu putea fi aplicată după abrogarea ordonanței. În consecință, nimic nu împiedica autoritatea pentru asigurări sociale să dispună o nouă examinare medicală pentru a reevalua dacă persoana în cauză continua să fie inaptă de muncă.

ÎN DREPT

I. CONTINUAREA EXAMINĂRII CERERII

32. La 3 octombrie 2008, Guvernul a prezentat o declarație unilaterală, similară cu cea din cauza Tahsin Acar împotriva Turciei [(excepție preliminară) (GC), nr. 26307/95, CEDO 2003-VI], și a confirmat că fuseseră încălcate drepturile reclamantei în temeiul art. 6 § 1 din Convenție ca urmare a neacordării de asistență judiciară. De asemenea, acesta a subliniat că plângerea înaintată în conformitate cu art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție nu era relevantă în temeiul Convenției. Cu privire la prejudicial moral, Guvernul a propus plata sumei de 2 000 EUR în favoarea reclamantei. Acesta a solicitat Curții să decidă radierea cererii în conformitate cu art. 37 din Convenție.

33. Reclamanta a considerat că suma propusă nu reprezenta o reparație echitabilă pentru prejudiciul suferit. De asemenea, aceasta a solicitat Curții să continue examinarea cererii.

34. Curtea ia act de natura complexă a plângerii depuse în prezenta cauză cu privire la pretinsa ingerință în dreptul reclamantei la respectarea bunurilor sale. De asemenea, consideră că acest capăt de cerere ridică o problemă importantă de interes general în legătură cu revizuirea juridică a dreptului la pensii de invaliditate. În consecință, Curtea nu consideră adecvat să radieze cererea de pe rol. Aceasta consideră că există circumstanțe speciale privind respectarea drepturilor omului, astfel cum sunt definite în Convenție și în protocoalele la aceasta, care necesită continuarea examinării cererii pe fond [art. 37 § 1 *in fine* și art. 38 § 1 lit. (b) din Convenție].

II. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 6 § 1 DIN CONVENȚIE PRIVIND NEACORDAREA DE ASISTENȚĂ JURIDICĂ

35. Reclamanta s-a plâns că neacordarea de asistență juridică în legătură cu procedura de casație i-a încălcat dreptul la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție, ale căror dispoziții relevante se citesc după cum urmează:

„Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil [...] de către o instanță [...] care va hotărî [...] asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil [...]”

A. Cu privire la admisibilitate

36. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, Curtea constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

37. Curtea subliniază mai întâi că nu există nicio obligație, în temeiul Convenției, de a acorda asistență juridică în cazul contestațiilor din cadrul procedurii civile, întrucât există o distincție clară între conținutul art. 6 § 3 lit. (c), care garantează dreptul la asistența unui avocat din oficiu în anumite condiții în cadrul procedurii penale, și cel al art. 6 § 1, care nu face nicio referire la asistența juridică (a se vedea *Del Sol împotriva Franței*, nr. 46800/99, pct. 20, CEDO 2002-II, și *Essaadi împotriva Franței*, nr. 49384/99, pct. 30, 26 februarie 2002). Prin urmare, poate fi acceptabil să se impună condiții cu privire la acordarea asistenței juridice, *inter alia*, pe baza situației financiare a persoanei aflate în litigiu sau a perspectivelor sale de reușită în procedură (a se vedea *Steel și Morris împotriva Regatului Unit*, nr. 68416/01, pct. 62, CEDO 2005-II).

38. Cerința impusă unui reclamant de a fi reprezentat de un avocat calificat în fața curții de casație, ca în prezenta cauză, nu poate fi considerată în sine ca fiind contrară art. 6. Această cerință este compatibilă în mod evident cu caracteristicile Curții Supreme în calitate de cea mai înaltă instanță care examinează apeluri cu privire la aspecte de drept și este o trăsătură comună a sistemelor juridice din mai multe state membre ale Consiliului Europei (a se vedea *Gillow împotriva Regatului Unit*, 24 noiembrie 1986, pct. 69, seria A nr. 109; *Vacher împotriva Franței*, 17 decembrie 1996, pct. 24 și 28, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-VI; *Tabor împotriva Poloniei*, nr. 12825/02, pct. 42, 27 iunie 2006; *Staroszczyk împotriva Poloniei*, nr. 59519/00, pct. 129, 22 martie 2007; și *Siałkowska împotriva Poloniei*, nr. 8932/05, pct. 106, 22 martie 2007). Statele contractante sunt cele în măsură să decidă modul în care ar trebui să respecte obligațiile privind un proces echitabil, rezultate în temeiul Convenției. Curtea trebuie să se asigure că metoda aleasă de autoritățile interne într-un anumit caz este compatibilă cu convenția. În îndeplinirea obligației sale de a acorda asistență juridică părților la procedură, atunci când este prevăzută de legislația internă, statul trebuie, de asemenea, să dea dovadă de promptitudine pentru a asigura persoanelor respective, în mod firesc și eficient, respectarea drepturilor lor garantate în temeiul art. 6 (a se vedea *Del Sol*, citată anterior, pct. 21; *Staroszczyk împotriva Poloniei*, citată anterior,

pct. 30; *Sialkowska împotriva Poloniei*, citată anteriori, pct. 107; și, *mutatis mutandis*, *R.D. împotriva Poloniei*, nr. 29692/96 și 34612/97, pct. 44, 18 decembrie 2001).

39. Principiul fundamental de aplicare a art. 6 îl constituie caracterul echitabil. Este important să se asigure vizibilitatea administrării echitabile a justiției, iar o parte la procedura civilă trebuie să poată participa efectiv, *inter alia*, prin posibilitatea de a aduce probe în sprijinul pretențiilor sale (a se vedea *Laskowska împotriva Poloniei*, nr. 77765/01, pct. 54, 13 martie 2007).

40. În acest context, Curtea va examina dacă dreptul reclamantei de a avea acces la instanță a fost respectat în legătură cu neacordarea de asistență juridică în procedura recursului din fața Curții Supreme.

În primul rând, Curtea observă că, în speță, dispozițiile Codului de procedură civilă au permis reclamantei să solicite asistență juridică. Decizia relevantă depindea de evaluarea instanței cu privire la necesitatea reprezentării legale, în circumstanțele cauzei (a se vedea supra, pct. 20). Atunci când se examinează dacă deciziile privind asistența juridică, considerată în ansamblu, respectă standardele unui proces echitabil, prevăzute în Convenție, nu este sarcina Curții să se substituie instanțelor poloneze, ci să verifice dacă, atunci când își exercită puterea de apreciere în ceea ce privește evaluarea probelor, instanțele respective acționează în conformitate cu art. 6 § 1 (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Kreuz împotriva Poloniei*, nr. 28249/95, pct. 64, CEDO 2001-VI).

41. Curtea observă că, în cererea sa de asistență juridică, reclamanta și-a justificat în mod corespunzător afirmația conform căreia situația sa financiară nu îi permitea să obțină asistență juridică profesională, prezentând mai multe documente oficiale variate, în conformitate cu legea. În răspunsul de refuz, instanța nu a contestat în niciun fel autenticitatea documentelor și nici situația financiară a reclamantei.

42. De asemenea, Curtea observă că, în răspunsul său de refuz, curtea de apel a făcut trimitere pe scurt la natura chestiunilor în cauză. Aceasta a subliniat că aspectele cruciale se refereau, în prezenta cauză, la evaluarea condiției reclamantei și la condițiile în care aceasta justifica menținerea dreptului său la o pensie de invaliditate. A considerat că respectiva cauză nu garanta asistența juridică profesională în sensul introducerii apelului.

43. Totuși, Curtea observă că reclamanta, în urma plângerii introduse împotriva hotărârii pronunțate de autoritatea pentru asigurări sociale, a prezentat două rânduri de argumente. Este adevărat că primul rând de argumente, după cum a observat în mod corect curtea de apel, se referea în principal la evaluarea constatărilor medicale și la stabilirea condiției sale, de care era condiționat dreptul său la o pensie de invaliditate. Totuși, Curtea evidențiază că aceasta a prezentat, de asemenea, în mod repetat, argumente legale în temeiul ordonanței din 1983. În repetate rânduri, reclamanta a declarat că, în temeiul acestei ordonanțe, reevaluarea condiției sale nu avea niciun temei juridic.

44. De asemenea, reclamanta a făcut trimitere la jurisprudența Curții Supreme care, în opinia sa, susținea concluzia conform căreia nicio reevaluare de acest tip nu era posibilă din punct de vedere juridic în cauza sa. Argumentele sale juridice au fost ulterior examinate de curtea de apel. În hotărârea din 8 septembrie 2004, instanța respectivă și-a limitat motivarea la constatarea conform căreia ordonanța din 1983 nu era „relevantă” în cauza reclamantei.

45. Curtea observă că reclamanta avea posibilitatea de a introduce recurs împotriva hotărârii respective, pe baza unei pretense încălcări a normei materiale, ca urmare a interpretării sale eronate sau a aplicării incorecte (a se vedea supra, pct. 22). Prin urmare, reclamanta avea posibilitatea de a contesta, prin intermediul unui recurs, modul în care instanța de apel a interpretat dispozițiile ordonanței în cauza sa și semnificația acestora pentru menținerea pensiei de invaliditate.

46. În această privință, Curtea constată că chestiunile legate de aplicarea ordonanței din 1983 au generat un volum considerabil de jurisprudență a instanțelor interne. În mai multe decizii pronunțate în urma unor recursuri împotriva unor hotărâri ale diverselor instanțe de apel, Curtea Supremă a examinat dacă dispozițiile ordonanței respective interziceau autorităților pentru asigurări sociale să retragă persoanelor particulare pensiile de invaliditate pe care le primiseră de mai mult de zece ani. Pe lângă aceasta, instanțele interne, dintre care unele au declarat existența unei asemenea interdicții, nu au ajuns la un acord asupra naturii acesteia, și anume dacă era materială sau doar procedurală. Cel mai important, era neclar dacă intrarea în vigoare a legii din 13 octombrie 1998 a adus atingere aplicabilității ordonanței în cazul situației persoanelor care dobândiseră drepturi la o

pensie de invaliditate înainte de intrarea în vigoare a legii, la 1 ianuarie 1999. De-abia în 2005, după ce cauza reclamantei fusese deja soluționată, Curtea Supremă a adoptat, în cele din urmă, o hotărâre destinată să clarifice jurisprudența și să rezolve neconcordanțele care apăruseră în interpretarea caracterului revocabil sau irevocabil al dreptului la o pensie de invaliditate.

47. Curtea observă că, în răspunsul său de refuz, curtea de apel nu a făcut nicio trimitere la argumentele juridice prezentate de reclamantă în baza ordonanței din 1983.

48. Curtea consideră că, dacă reprezentarea legală era obligatorie, concluzia curții de apel conform căreia asistența juridică nu ar fi necesară, în special în absența oricărei analize pentru a verifica dacă, în circumstanțele cauzei, recursul oferea perspective rezonabile de reușită, nu pare să fie justificată.

49. Prin urmare, Curtea consideră că instanța nu și-a îndeplinit obligația de a examina în mod corespunzător cererea reclamantei de asistență juridică (a se vedea Tabor împotriva Poloniei, nr. 12825/02, pct. 46, 27 iunie 2006, *mutatis mutandis*).

50. În consecință, având în vedere circumstanțele cauzei, considerate în ansamblu, Curtea consideră că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție.

III. CU PRIVIRE LA PRETINSA ÎNCĂLCARE A ART. 1 DIN PROTOCOLUL NR. 1 LA CONVENȚIE

51. De asemenea, reclamanta s-a plâns că fusese privată de o pensie de invaliditate după cincisprezece ani în care a primit o astfel de pensie. Aceasta a invocat art. 1 din Protocolul nr. 1, care prevede:

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la admisibilitate

52. Curtea constată că acest capăt de cerere nu este în mod vădit nefondat în sensul art. 35 § 3 din Convenție. De asemenea, constată că acesta nu prezintă niciun alt motiv de inadmisibilitate. Prin urmare, este necesar să fie declarat admisibil.

B. Cu privire la fond

1. Argumentele părților

53. Reclamanta a susținut că hotărârile judecătorești în cauză au încălcat ordonanța din 1983 și jurisprudența Curții Supreme. Instanța respectivă a declarat în mod consecvent că, după zece ani în care a primit o pensie de invaliditate, nu era posibil ca dreptul persoanei în cauză la o asemenea pensie să fie revizuit și retras. Era evident că ordonanța din 1983 interzicea medicilor din cadrul autorității pentru asigurări sociale să examineze persoanele care beneficiau de astfel de drepturi cu scopul de a le reevalua condiția medicală și, în cele din urmă, de a le retrage pensia de invaliditate.

54. De asemenea, reclamanta a susținut că faptul că, în 1998, a avut loc o reformă a sistemului de asigurări sociale nu eliminase această interdicție. Acest lucru a fost evidențiat în mai multe hotărâri pronunțate în acest sens de diverse instanțe, inclusiv de Curtea Supremă. În urma hotărârilor pronunțate în cauza sa, reclamanta a fost privată, după nouăsprezece ani, de singurul său venit, în ciuda faptului că dispozițiile aplicabile creaseră o speranță legitimă că dreptul său la pensie nu urma să fie contestat de autoritatea pentru asigurări sociale. Având în vedere circumstanțele cauzei, hotărârile pronunțate de autoritate și de instanțe nu au fost justificate, au încălcat principiul certitudinii juridice și au impus un prejudiciu excesiv reclamantei.

55. Guvernul nu a prezentat observații în această privință.

2. Motivarea Curții

(a) Principii generale

56. Mai întâi, Curtea reiterează că art. 1 din Protocolul nr. 1 conține trei norme diferite. Acestea au fost descrise după cum urmează (în *James și alții împotriva Regatului Unit*, 21 februarie 1986, pct. 37, seria A nr. 98; a se vedea, de asemenea, *Belvedere Alberghiera S.r.l. împotriva Italiei*, nr. 31524/96, pct. 51, CEDO 2000-VI):

„Prima normă, prevăzută în prima teză a primului paragraf, este de natură generală și enunță principiul respectării bunurilor; a doua normă, inclusă în a doua teză a primului paragraf, reglementează privarea de proprietate și o supune anumitor condiții; a treia normă, menționată în al doilea paragraf, recunoaște că statele contractante au dreptul, printre altele, de a reglementa folosirea bunurilor conform interesului general [...]. Cele trei norme nu sunt totuși «distincte» în sensul că nu sunt legate. A doua și a treia normă se referă la cazuri specifice de ingerință în dreptul la respectarea bunurilor și ar trebui, prin urmare, să fie interpretate ținând seama de principiul general enunțat la prima normă.”

57. Art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție nu garantează, în sine, niciun drept la o pensie de o anumită valoare [a se vedea, de exemplu, *Kjartan Ásmundsson împotriva Islandei*, nr. 60669/00, pct. 39, CEDO 2004-IX, și *Janković împotriva Croației* (dec.), nr. 43440/98, CEDO 2000-X]. Totuși, atunci când o persoană particulară are un drept care poate fi afirmat în temeiul legislației interne la o pensie din contribuțiile la asigurările sociale, o asemenea pensie trebuie considerată un drept de proprietate, care intră sub incidența art. 1 din Protocolul nr. 1, pentru persoanele care îndeplinesc condițiile [a se vedea *Stec și alții împotriva Regatului Unit* (dec.) (GC), nr. 65731/01 și 65900/01, CEDO 2005-X]. Atunci când valoarea unei pensii este redusă sau când plata acesteia este suspendată, acest lucru poate reprezenta o ingerință în respectarea bunurilor care trebuie justificată (a se vedea *Kjartan Ásmundsson*, citată anterior, pct. 40, și *Rasmussen împotriva Poloniei*, nr. 38886/05, pct. 71, 28 aprilie 2009). În evaluarea unei asemenea ingerințe, în temeiul acestei dispoziții, este important să se ia în considerare dacă dreptul reclamantei de a primi pensie din regimul de asigurări sociale în cauză a fost încălcat astfel încât să conducă la o atingere adusă esenței dreptului la pensie al acesteia [a se vedea *Domalewski împotriva Poloniei* (dec.), nr. 34610/97, CEDO 1999-V].

58. Curtea reiterează că, pentru a fi considerată compatibilă cu art. 1 din Protocolul nr. 1, o condiție esențială este ca ingerința să fie legală. Statul de drept, unul dintre principiile fundamentale ale unei societăți democratice, este inerent tuturor articolelor din Convenție [a se vedea *Iatridis împotriva Greciei* (GC), nr. 31107/96, pct. 58, CEDO 1999-II].

59. Orice ingerință a unei autorități publice în respectarea bunurilor poate fi justificată numai dacă răspunde unui interes public (sau general) legitim. Datorită cunoașterii lor directe a propriei societăți și a necesităților acesteia, autoritățile naționale sunt, în principiu, mai bine plasate decât instanța internațională pentru a decide ce este „pentru cauză de utilitate publică”. În conformitate cu sistemul de protecție stabilit de Convenție, autoritățile naționale sunt cele care trebuie să efectueze evaluarea inițială cu privire la existența unei probleme de utilitate publică, garantând măsuri în ceea ce privește respectarea bunurilor (a se vedea *Terazzi S.r.l. împotriva Italiei*, nr. 27265/95, pct. 85, 17 octombrie 2002, și *Elia S.r.l. împotriva Italiei*, nr. 37710/97, pct. 77, CEDO 2001-IX). Noțiunea de „utilitate publică” este în mod necesar generală. În special, decizia de adoptare a legilor privind prestațiile de asigurări sociale va implica în mod firesc luarea în considerare a aspectelor economice și sociale. Curtea consideră normal ca marja de apreciere disponibilă corpului legislativ la punerea în aplicare a politicilor sociale și economice să fie una extinsă și va respecta hotărârea corpului legislativ cu privire la ce este „pentru cauză de utilitate publică”, cu excepția cazului în care hotărârea respectivă este în mod vădit nefondată [a se vedea, *mutatis mutandis*, *Fostul rege al Greciei și alții împotriva Greciei* (GC), nr. 25701/94, pct. 87, CEDO 2000-XII].

60. Art. 1 din Protocolul nr. 1 impune, de asemenea, ca orice ingerință să fie proporțională în mod rezonabil cu scopul urmărit [a se vedea *Jahn și alții împotriva Germaniei* (GC), nr. 46720/99, 72203/01 și 72552/01, pct. 81-94, CEDO 2005-VI]. Cerința echilibrului just nu poate fi îndeplinită

atunci când persoana respectivă suferă un prejudiciu individual și excesiv (a se vedea *Sporrong și Lönnroth împotriva Suediei*, 23 septembrie 1982, pct. 69-74, seria A nr. 52).

(b) Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

61. Curtea observă că reclamanta a fost lipsită de dreptul său la pensia de invaliditate pe care o primea din 1985. Aceasta consideră că privarea respectivă a reprezentat o ingerință în respectarea bunurilor sale în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție [a se vedea *Styk împotriva Poloniei* (dec.), nr. 28356/95, 16 aprilie 1998; *Szumilas împotriva Poloniei* (dec.), nr. 35187/97, 1 iulie 1998; *Bieńkowski împotriva Poloniei* (dec.), nr. 33889/97, 9 septembrie 1998; și, *mutatis mutandis*, *Domalewski*, citată anterior].

62. În continuare, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința a fost legală. Măsura contestată se întemeiea pe secțiunea 27 (1) (a) din ordonanța din 1983. Curtea observă că interpretarea acestei dispoziții a generat o serie de dificultăți și neconcordanțe grave între hotărârile pronunțate de diverse instanțe de apel și de diferite camere ale Curții Supreme. Aceste dificultăți au fost recunoscute de Curtea Supremă care, în cele din urmă, în 2005, a emis o rezoluție destinată să elimine divergențele respective. Totuși, în această privință, Curtea reiterează că divergențele în jurisprudență reprezintă caracteristici inerente ale oricărui sistem juridic care se bazează pe o rețea de instanțe de fond și de recurs, competente în domeniul lor de jurisdicție teritorială, și că rolul unei curți supreme este tocmai acela de a soluționa conflictele existente între deciziile instanțelor inferioare [a se vedea *Zielinski și Pradal și Gonzalez și alții împotriva Franței* (GC), nr. 24846/94 și 34165/96 - 34173/96, pct. 59, CEDO 1999-VII]. De asemenea, aceasta afirmă că sarcina sa nu este aceea de a se substitui instanțelor interne. Este în primul rând de competența acestora să interpreteze legislația internă (a se vedea, printre altele, *Tejedor García împotriva Spaniei*, 16 decembrie 1997, pct. 31, *Culegere* 1997-VIII). În consecință, consideră că ingerința era prevăzută de lege.

63. În continuare, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința a urmărit un scop legitim, și anume dacă a avut loc „pentru cauză de utilitate publică”. Curtea consideră că a fost destinată să protejeze stabilitatea financiară a sistemului de asigurări sociale și să garanteze că acesta nu era în pericol să subvenționeze, fără limitări temporale, pensiile beneficiarilor care, odată cu trecerea timpului, nu mai îndeplineau cerințele legale relevante. Curtea este convinsă că ingerința a urmărit un scop legitim, în interesul general al comunității.

64. În cele din urmă, Curtea trebuie să stabilească dacă ingerința a impus un prejudiciu individual excesiv reclamantei. În acest sens, Curtea trebuie să țină seama de contextul specific în care a apărut problema în prezenta cauză, și anume al unui sistem de securitate socială. Asemenea regimuri reprezintă o expresie a solidarității societății cu membrii săi vulnerabili [a se vedea *Goudswaard-Van der Lans împotriva Țărilor de Jos* (dec.), nr. 75255/01, CEDO 2005-XI].

65. Abordarea Curții privind art. 1 din Protocolul nr. 1 ar trebui să reflecte realitatea modului în care protecția socială este în prezent organizată în cadrul statelor membre ale Consiliului Europei. Este evident că, în cadrul statelor respective, precum și al majorității statelor individuale, există o gamă largă de prestații de asigurări sociale destinate să confere drepturi. Prestațiile sunt finanțate într-o mare varietate de moduri: unele sunt plătite prin contribuții la un fond specific; altele depind de un dosar al contribuțiilor unui reclamant; multe sunt plătite în urma impozitării generale pe baza unui statut definit în mod legal. În statul modern, democratic, multe persoane particulare sunt, pentru toată viața sau pentru o parte din aceasta, complet dependente de prestațiile de asigurări sociale și de protecție socială pentru supraviețuire. Multe sisteme juridice interne recunosc că astfel de persoane particulare necesită un grad de certitudine și securitate și prevăd prestații care trebuie plătite - în urma îndeplinirii condițiilor de eligibilitate - de drept (a se vedea *Stec și alții*, citată anterior).

66. Art. 1 din Protocolul nr. 1 nu restricționează libertatea părților contractante de a alege tipul sau suma prestațiilor care trebuie acordate în conformitate cu sistemele de securitate socială (a se vedea *Stec și alții*, citată anterior). Curtea observă că nivelul de bază al prestațiilor de asigurări sociale în Polonia, inclusiv al pensiilor de invaliditate, este plătit dintr-un fond unic, finanțat prin diverse contribuții obligatorii din partea angajaților și a angajatorilor și administrat de autoritatea pentru asigurări sociale. Acesta se bazează pe principiul solidarității și funcționează conform

principiului „plăți în rate pe măsura câștigului”. Dreptul individual la o pensie de invaliditate s-a bazat, atât înainte de 1998, cât și ulterior, pe dispozițiile legale care precizează condițiile specifice care trebuie îndeplinite de reclamânți. Deciziile autorității pentru asigurări sociale trebuie să respecte statutul aplicabil.

67. Dreptul la o pensie de invaliditate este întemeiat în principal pe incapacitatea reclamantului de a continua să desfășoare muncă salariată din motive de sănătate. Este în natura lucrurilor ca diverse condiții care, inițial, fac imposibilă angajarea persoanelor afectate de acestea să poată evolua în timp, conducând fie la deteriorarea, fie la ameliorarea sănătății persoanei. Curtea nu poate accepta sugestia făcută de reclamantă conform căreia dreptul său la pensie, care se baza pe contribuții la fondul general din care sunt plătite toate prestațiile de asigurări sociale, trebuia să rămână neschimbat odată ce a fost acordat, indiferent de modificările survenite în situația sa. În jurisprudența sa nu există niciun exemplu de declarație atât de categorică; de fapt, Curtea a acceptat posibilitatea de a efectua reduceri ale drepturilor la prestații de securitate socială în anumite împrejurări [a se vedea, recent, *Kjartan Ásmundsson*, citată anterior, pct. 45, cu referiri la hotărâri ulterioare; a se vedea, de asemenea, *Hoogendijk împotriva Țărilor de Jos*, (dec.), nr. 58641/00, 6 ianuarie 2005]. În special, Curtea a observat influența pe care o poate avea trecerea timpului asupra existenței juridice și a caracterului prestațiilor de securitate socială (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Goudswaard-Van der Lans*, citată anterior). Acest lucru se aplică atât amendamentelor aduse la legislație care pot fi adoptate ca răspuns la schimbările societale și care dezvoltă puncte de vedere despre categoriile de persoane care necesită asistență socială, cât și evoluției situațiilor individuale. Curtea consideră că le este permis statelor să ia măsuri pentru a reevalua condiția medicală a persoanelor care primesc pensii de invaliditate cu scopul de stabili dacă acestea sunt în continuare inapte de muncă, cu condiția ca reevaluarea respectivă să fie în conformitate cu legea și însoțită de garanții procedurale suficiente.

Într-adevăr, dacă drepturile la pensii de invaliditate ar fi menținute în situații în care beneficiarii acestora au încetat, în timp, să îndeplinească cerințele legale aplicabile, acest lucru ar conduce la îmbogățirea fără just temei a persoanelor respective. În plus, acest lucru ar fi fost nedrept față de persoanele care contribuie la sistemul de asigurări sociale, în special față de cele cărora nu le-au fost acordate prestații deoarece nu îndeplineau cerințele relevante. În termeni mai generali, ar aproba o alocare necorespunzătoare a fondurilor publice, o alocare care nu are în vedere obiectivele pe care pensiile de invaliditate trebuie să le îndeplinească.

68. Curtea observă că reclamanta a primit pensia de invaliditate din 1985, pe baza unei decizii a autorității pentru asigurări sociale. Legislația aplicabilă, atât înainte, cât și după reforma sistemului de asigurări sociale din 1998, condiționa acordarea unei pensii de invaliditate, *inter alia*, de incapacitatea de muncă din motive de sănătate, iar acest fapt era recunoscut în mod oficial de o comisie de medici specialiști.

69. În 1985, s-a constatat că reclamanta îndeplinea această cerință. Ulterior, condiția sa a fost reevaluată în 1994, 1995 și 1997. De fiecare dată, a fost confirmat faptul că era în continuare inaptă de muncă, iar dreptul său la pensie a fost menținut. Curtea observă că nu s-a susținut și nici nu s-a evidențiat că, în vreuna din aceste ocazii, reclamanta ar fi contestat legalitatea reevaluării condiției sale, în ciuda faptului că ordonanța din 1983 a rămas în vigoare până la 1 septembrie 1997. Doar în procedura introdusă în 2000 aceasta a exprimat îndoieli cu privire la existența unui temei juridic al unei asemenea reevaluări.

În continuare, se observă că, în timpul procedurii desfășurate în fața instanței de apel, instanța respectivă a dispus ca dovezile pe baza cărora instanța de prim grad a pronunțat hotărârea din 24 septembrie 2002 să fie însoțite de examinări medicale efectuate de diverși specialiști (a se vedea supra, pct. 14). Totuși, reclamanta a refuzat să se conformeze dispoziției în cauză.

70. Curtea observă că deciziile autorității pentru asigurări sociale erau supuse controlului jurisdicțional exercitat de două instanțe speciale în domeniul asigurărilor sociale, însoțite de garanții procedurale complete. Reclamanta a recurs la procedura respectivă. Nu există nicio indicație a faptului că, în timpul procedurii, aceasta nu a putut să își prezinte argumentele în fața instanțelor.

71. De asemenea, este relevant pentru evaluarea cauzei faptul că reclamantei nu i-a fost retras complet dreptul la pensia de invaliditate. Într-adevăr, instanța regională a acordat pensia reclamantei pentru o perioadă determinată de doi ani (a se vedea supra, pct. 12). În plus, nu s-a

evidențiat și nu s-a susținut că valoarea pensiei temporare în cauză a fost mai mică decât cea pe care reclamanta o primise înainte. Prin urmare, nu se poate afirma că reclamantei i-a fost retras în totalitate unicul mijloc de întreținere (a se compara și a se diferenția *Kjartan Ásmundsson*, citată anterior, pct. 44, și hotărârea citată în cadrul acesteia).

72. De asemenea, Curtea observă că reclamanta nu a fost obligată să restituie sumele pe care le primise înainte de data la care s-a constatat că nu mai îndeplinea cerințele legale aplicabile [a se vedea *Chroust împotriva Republicii Cehe* (dec.), nr. 4295/03, 20 noiembrie 2006]. În plus, legislația internă nu a presupus că persoanele despre care s-a constatat că nu mai îndeplineau cerințele de acordare a pensiilor de invaliditate acționaseră în mod fraudulos sau condamnat. Nu a fost făcută nicio sugestie în acest sens în procedura în care era implicată reclamanta.

73. Având în vedere circumstanțele cauzei, considerate în ansamblu, Curtea concluzionează că a fost menținut un echilibru just între cerințele interesului general al populației și cerințele de protecție a drepturilor individuale fundamentale și că sarcina impusă reclamantei nu era nici disproporționată, nici excesivă.

74. Rezultă că nu a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție.

IV. CU PRIVIRE LA CELELALTE PRETINSE ÎNCĂLCĂRI ALE CONVENȚIEI

75. În temeiul art. 6 § 1 din Convenție, reclamanta s-a plâns de rezultatul și de caracterul inechitabil al procedurii. Aceasta a susținut că procedura a durat prea mult, că instanța nu a dat dovadă de promptitudine necesară în examinarea probelor și a refuzat să audieze martorii. Aceasta a susținut că instanța a evaluat în mod eronat probele, a ajuns la concluzii nejustificate cu privire la fapte și, ca urmare, a pronunțat decizii eronate.

76. În ceea ce privește capătul de cerere al reclamantei privind stabilirea faptelor de către instanțele interne, Curtea reiterează că, în conformitate cu art. 19 din Convenție, sarcina sa este să asigure respectarea angajamentelor asumate de părțile contractante la Convenție. În special, nu este de competența sa să examineze erori de fapt sau de drept pretins comise de o instanță națională decât în cazul în care și în măsura în care este posibil ca acestea să fi încălcat drepturi și libertăți protejate de Convenție. În plus, deși art. 6 din Convenție garantează dreptul la un proces echitabil, acesta nu prevede norme cu privire la admisibilitatea probelor sau la modul în care acestea ar trebui evaluate, care sunt, prin urmare, în principal, aspecte ce trebuie reglementate de legislația națională și de instanțele naționale [a se vedea *García Ruiz împotriva Spaniei* (GC), nr. 30544/96, pct. 28, CEDO 1999-I, cu referiri ulterioare]. În prezenta cauză, în afară de capătul de cerere examinat mai sus, reclamanta nu a invocat nicio omisiune specifică din partea instanțelor competente în ceea ce privește respectarea dreptului său la un proces echitabil. Având în vedere circumstanțele cauzei în ansamblu, Curtea nu observă niciun indiciu că procedura contestată s-ar fi desfășurat în mod inechitabil.

77. Cu privire la capătul de cerere al reclamantei privind durata nerezonabilă a procedurii contestate, Curtea observă că reclamanta nu a depus plângere în fața instanțelor interne competente, în temeiul legii din 2004, și a omis, astfel, să se prevaleze de calea de atac internă disponibilă. Curtea a examinat deja calea de atac respectivă în sensul art. 35 § 1 din Convenție și a constatat că este eficientă în privința capetelor de cerere privind durata excesivă a procedurii judiciare în Polonia. În special, Curtea a considerat că respectiva cale de atac era în măsură atât să prevină pretinsa încălcare a dreptului la proces în termen rezonabil sau continuarea acesteia, cât și să ofere reparație adecvată pentru orice încălcare care avusese deja loc [a se vedea *Charzyński împotriva Poloniei* (dec.), nr. 15212/03, pct. 36-42].

78. Rezultă că acest capăt de cerere trebuie declarat inadmisibil în temeiul art. 35 § 1 și 4 din Convenție.

V. CU PRIVIRE LA APLICAREA ART. 41 DIN CONVENȚIE

79. Art. 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

80. Reclamanta a solicitat 51 000 PLN pentru prejudiciul moral suferit în prezenta cauză și 32 965 PLN pentru prejudiciul material rezultat ca urmare a pierderii pensiei sale de invaliditate. De asemenea, reclamanta, căreia i-a fost acordată asistență judiciară în procedura din fața Curții, a solicitat suma de 3 500 EUR pentru cheltuielile efectuate în cadrul procedurii interne și al procedurii în fața Curții.

81. Guvernul a contestat pretențiile reclamantei.

82. Curtea nu a identificat nicio legătură de cauzalitate între încălcarea constatată și prejudiciul material pretins și, prin urmare, respinge cererea. Pe de altă parte, aceasta acordă reclamantei suma de 2 000 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli de judecată

83. În conformitate cu jurisprudența Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea cheltuielilor de judecată numai în măsura în care se stabilește caracterul real, necesar și rezonabil al acestora. În prezenta cauză, având în vedere informațiile deținute și criteriile menționate anterior, Curtea respinge cererea de rambursare a cheltuielilor de judecată.

C. Dobânzi moratorii

84. Curtea consideră necesar ca rata dobânzilor moratorii să se întemeieze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
CURTEA,
ÎN UNANIMITATE,

1. Declară admisibil capătul de cerere al reclamantei privind examinarea cererii sale de asistență judiciară și retragerea pensiei de invaliditate a acesteia;

2. Declară inadmisibile celelalte capete de cerere;

3. Hotărăște că a fost încălcat art. 6 § 1 din Convenție prin faptul că cererea reclamantei de asistență judiciară nu a fost examinată în mod corespunzător de curtea de apel;

4. Hotărăște că nu a fost încălcat art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție;

5. Hotărăște:

(a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantei, în termen de trei luni de la data rămânerii definitive a hotărârii, în conformitate cu art. 44 § 2 din Convenție, suma de 2 000 EUR (două mii de euro), plus orice sumă ce poate fi datorată cu titlu de impozit, pentru prejudiciul moral, care trebuie convertită în zloți polonezi la rata de schimb aplicabilă la data plății;

(b) că, de la expirarea termenului menționat și până la efectuarea plății, această sumă trebuie majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

6. Respinge cererea de acordare a unei reparații echitabile pentru celelalte capete de cerere.

Redactată în limba engleză, apoi comunicată în scris, la 8 decembrie 2009, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

Lawrence Early
Grefier

Nicolas Bratza
Președinte